



# Karrierelæring i praksis

Regionsprojekter: Karrierelæring i ungdomsuddannelserne

Rita Buhl, lektor ved VIA University College      [ribu@via.dk](mailto:ribu@via.dk)

Randi Skovhus, lektor ved VIA University College      [ras@via.dk](mailto:ras@via.dk)

# Karrierelæring – et udfordrende begreb

Begrebet er skrevet ind i policy-dokumenter for såvel grundskole som erhvervsrettet og studieforberevende ungdomsuddannelse, men er ikke klart defineret fra politisk side =>

- Tåge afstand
  - en tendens til at forbinde begrebet med en vertikal bevægelse mod valg og målretning/styring af de unge
  - projektet forbindes af nogle lærere med fremdriftsreformen
- Tænke ind som 'det er det vi gør i forvejen'
  - en mere horisontal forståelse af begrebet karriere kan udgøre en risiko for, at begrebet blot reduceres til at være identisk med gymnasiets dannelsesbegreb

Begge dele er benspænd og praksis udvikles ikke...

Alle projekter har arbejdet med at se de potentialer der også er i begrebet

# Karrierelæring – et begreb med potentialer

Der er udfordringer ved begrebet, men der er også en række potentialer:

- Begreber er jfr. Koselleck flertydige og udgør en 'kamp-arena' for at definere, forsvare og besætte
- Begreber som ikke er besat, men snarere flydende, udgør et potentiale for at praktikerne kan definere, forsvare og besætte
- Karrierelæring fx forstået som processer, der udvider unges horisonter i relation til deres livsverden og giver anledning til øget refleksion over liv, uddannelse og arbejde og undervisningens relevans i forhold til egen tilværelse

# Meningstilskrivelser

---

## Gymnasielæreres forståelser af karrierelæring - meningskategorier

Udvidede horisonter

Forskellige dimensioner af dannelse

Aktør i eget liv

Et grænseløst begreb

Knas i karrierekommunikationen

---

Skovhus, R. B., & Felby, L. C. (2020). Gymnasielæreres forståelse af karrierelæring – en Koselleck inspireret begrebshistorisk analyse. *Nordisk Tidsskrift i Veiledningspedagogikk*. <http://dx.doi.org/10.15845/ntvp.v5i1.2890>

# Karrierelæringsspor i undervisning

- Fag
  - Faglige mål
  - Professionsrettethed
- Valg og det at vælge - Studievejledning
- Praktik- og projektperioder



# Karrierelæring knyttet til faglige mål for dansk i HF

## Tekstanalyse

- 'Beton – Historier fra skurvognen' af Jakob Mathiassen. Personkarakteristik og identitet

## Sproglig analyse

- Præsentationer af uddannelser (Business Development Engineer, AU og Pædagogisk assistent, VIA). Sætningsanalyser, analyser af ordvalg, faglig argumentation. Hvilke dansk-faglige kompetencer anvender man i præsentation og reklame for en uddannelsesinstitution eller virksomhed?

# Karrierelæring knyttet til faglige mål - Dansk

## Medieanalyse

- Udgangspunkt i to videoklip: 1) realityprogrammet 'Politijagt' om færdselsbetjente 2) Region Hovedstaden om en bioanalytikers arbejde.
- Analyse ift. filmtekniske virkemidler, fremstilling af de to erhverv og genrernes betydning herfor.

## Skriftlig udtryksfærdighed

- Forestil dig at have fået dit drømmejob. Udfærdig en beskrivelse af dig selv og dine kvalifikationer som præsentation til kollegerne.
- Fokus på analyse af kommunikationssituationen, udfærdigelse ('kreativ skrivning') af selve præsentationen og refleksion over valg.

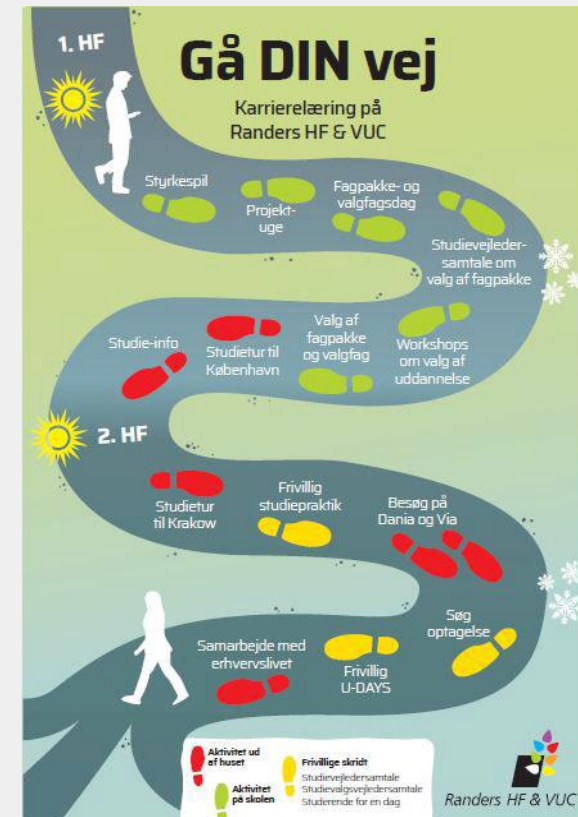
# Karrierelæring knyttet til fagets professionsrettede perspektiver

- Karrierelæringsforløb rettet mod pædagog-fagpakken i HF (dansk, engelsk, samfundsfag og psykologi - sigter mod pædagog-, socialrådgiver- og læreruddannelsen)
- Samtænker faglige perspektiver, professionsrettede perspektiver og praksiserfaring.
- Praksis-besøg på et specialpædagogisk bo- og aktivitetstilbud for voksne
- Forinden besøget:
  - Pædagogiske og socialfaglige kernebegreber.
  - Institutionens hjemmeside
  - Undersøgt uddannelser på ug.dk
  - Spørgsmål til værterne om uddannelse, forholdet mellem teori og praksis, efteruddannelsesmuligheder.



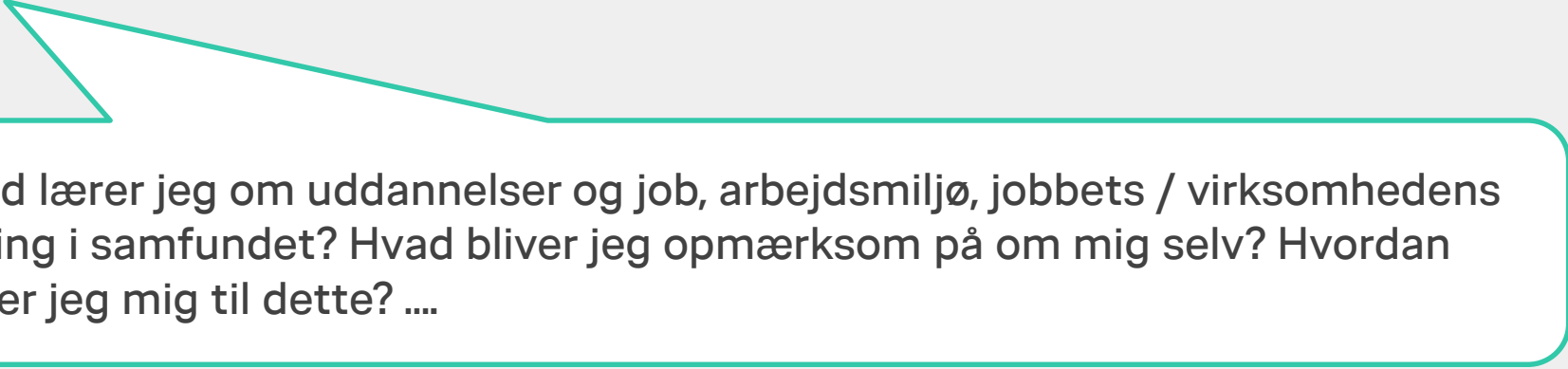
# Valg og det at vælge - Studievejledning

- Karrierelæringsforløb, som understøtter indsigt i, erfaring med og refleksion over det at vælge
- Selvstændige forløb uden for fagene og/eller forløb, som tænkes som en del af et eller flere fag



# Praktik og andre samarbejder med virksomheder

Mange karrierelæringspotentialer i praktik og andre samarbejder med eksterne partnere



Fx: Hvad lærer jeg om uddannelser og job, arbejdsmiljø, jobbets / virksomhedens betydning i samfundet? Hvad bliver jeg opmærksom på om mig selv? Hvordan forholder jeg mig til dette? ....

- Virksomheders (og uddannelsesinstitutioners) modtagelse af elever i et karrierelæringsperspektiv

# Karrierelæring på hovedforløb på smedeuddannelsen på Aarhus Tech – et eksempel fra erhvervsrettet ungdomsuddannelse

- På H1, 2 og 3 arbejdes der (også) i et progressivt forløb med at forberede lærlingene til at beslutte sig for et svendeproveprojekt, som er 'trykprøvet' ift. den reelle verden
- På H3 indgår alle i grupper, som, gennem 3 læringsrum (det kreative, det innovative og det praktiske), træner at dele erfaringer fra deres arbejdspladser, argumentere for og forhandle sine idéer, undersøge hvad der reelt kan lade sig gøre mv.
- Udvider læringspotentialiet fra 'kun' den fag-faglige kompetence til også at skabe mulighed for fx at opøve diskursivitet, nysgerrighed på forskellige erhvervsmæssige kontekster og en udvidet mulighedshorisont

# Vanens magt...

- at ændre perspektiv fra uddannelsesvalg til horisontudvidelse og nysgerrighed (karrierelæring)
- kan synes enkelt, men udfordres af samfundsmæssige diskurser og vanens magt

Hvad kan vi gøre ved det?

- Rette opmærksomhed mod sproget
- Øve sig sammen
- Indfange 'vane-vendinger' og 'vane-forståelser' – måske sammen med eleverne

# Et fremadrettet blik

- At forme et begreb på rejse mellem erfaringsrum (fortid) ind i en forventningshorisont (fremtid) – hvordan?
- Forskningsblikket i såvel projekterne om karrierelæring i Region Midt som i Udsyn i udskolingene peger på at et fælles begreb om og forståelse af karrierelæring på tværs af involverede praktikere bidrager til oplevelse af mening og til udvikling af praksis
- At være et 'vi' om sprog og begreber bidrager til at fylde et begreb om karrierelæring, som umiddelbart fremstår tomt
- Åbner til muligheden for at være agenter i den kritiske praksis som undervisning og vejledning udgør

# Litteratur

- Andersen, T. og Frikke, A.B. (2018). Karrierelæring – en sprogforbistring med potentiale. Gymnasieskolen 5. marts 2018 <https://gymnasieskolen.dk/karrierelaering-en-sprogforbistring-med-potentiale>
- Poulsen, Thomsen, Buhl og Hagmayer (2016). Udsyn i udskolingen. <https://vpt.dk/udsyn-i-udskolingen>
- Skovhus (2018). Vejledning – valg og læring. Trykværket. [https://www.ucviden.dk/files/100880747/Skovhus\\_Randi\\_2018\\_Vejledning\\_valg\\_og\\_lring.pdf](https://www.ucviden.dk/files/100880747/Skovhus_Randi_2018_Vejledning_valg_og_lring.pdf)
- Skovhus, R. B., & Felby, L. C. (2020). Gymnasielæreres forståelse af karrierelæring – en Koselleck inspireret begrebshistorisk analyse. *Nordisk Tidsskrift i Veiledningspedagogikk*. <http://dx.doi.org/10.15845/ntvp.v5i1.2890>
- Skovhus, Poulsen, Balleby, Rasmussen, Clausen, Ammitzbøll (2020). Karrierelæring i HF – Mind the Gap.
- Åkerstrøm Andersen, N. (1999). *Diskursive analysestrategier: Foucault, Koselleck, Laclau. Luhmann*. København: Nyt fra Samfundsvidenskaberne.